

La Casa Gran

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Nucli de Salelles, núm. 6
Alçada: 296

Coordenades:

Latitud: 41.70158
Longitud: 1.78583
UTM Est (X): 398976
UTM Nord (Y): 4617356

Classificació

Número de fitxa 08098-307
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Contemporani Popular Modern
Segle XI-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Catàleg de masies (núm. 012)
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 9173614CG9197S0001PK
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 21/01/2016 - 01:00

Descripció

Casa pairal de dimensions força grans (tal com el seu nom indica) situada al nucli de Salelles i que ha conservat el volum i la tipologia tradicional, sobretot exteriorment. Està formada per dos cossos de planta més o menys rectangular però força irregulars, tots dos amb coberta a un sol vessant, de manera que les aigües pluvials desembocaven en una cisterna que la casa té adossada al costat de llevant i que dóna a la plaça. El cos davanter és lleugerament més alt i disposa de planta baixa més un pis i golfes, mentre que el cos posterior no té golfes. La façana principal és encarada al sud, per on passa el carrer, i antigament formava part del perímetre exterior de la sagrera. Per això la part baixa conserva un tipus d'aparellat que recorda el d'una muralla, fet amb carreus de tamany mitjà o petit més o menys escairats i amb tendència a un cert atal·lissament a la part inferior. La part més alta d'aquesta façana, i també de la resta de façanes que són visibles, són actualment a pedra vista, i mostren un tipus d'aparellat més regular. A la façana principal, força estreta, hi trobem, de baix a dalt, un portal adovellat, un balcó (reconstruït recentment) i una finestra rematada amb arc. La façana de llevant té adossada la cisterna, de planta rectangular, i, al damunt, es poden veure diverses finestres de la casa fetes amb brancals i llindes de pedra, així com una porta lateral. Sota la teulada hi ha un ràfec fet de maó amb decoració geomètrica. Per la banda nord i oest la casa està adossada a les de la Volta i cal Tatjé respectivament. I per la part nord-oest la construcció fa una mena de queixal que s'endinsa lateralment entre aquestes dues cases. L'interior de l'habitatge tot i haver estat remodelat conserva parcialment la tipologia tradicional, sobretot a la planta baixa. Antigament, la Casa Gran tenia una altra casa adossada al costat est, situada enmig de l'actual plaça.

Observacions:

Informació oral facilitada per Àngels Gangonells i Rosa Fargas Codina.

Història

Aquesta és una de les cases situades dins el nucli de l'antiga sagrera de Salelles, documentada explícitament com a tal l'any 1131 però que ben segur era anterior, possiblement dels segles X-XI. Antigament era coneguda com a mas Balç. Segons un document del 1497 Jaume Graell consta com a resident al mas Balç, que més endavant serà conegut com a Casa Gran i posteriorment amb el nom de la família "Graell de Salelles". Al segle XVIII era propietat de la família Calcina, ciutadans honrats de Manresa. Al segle XIX formava part, igual que el mas Corrons (actualment la Volta), del patrimoni dels Argullol, una de les famílies propietàries més acabalades de Manresa. Entre els dos masos els Argullol tenien 475,3 quarteres de terra al terme, i 46 peces de terra cedides a parceria. La casa gran tenia adossada una petita caseta anomenada la Torre del Lleó que es trobava al mig de la plaça. Sembla ser que era com un estatge o casa de l'amo, i tenia diversos caps de lleó esculpits de pedra. Algunes d'aquestes figures encara es conserva en cases de Salelles. Aquesta casa fou enderrocada a finals del segle XIX, però les seves restes encara eren visibles els anys 1940. Els descendents de la família Argullol va continuar posseïnt la casa fins que la van adquirir els actuals propietaris que, entorn de 2010, hi van fer obres de restauració i remodelació importants. La Casa Gran tenia una sínia molt antiga, situada a la riera de Guardiola, prop del pont de Salelles, que serveia per regar els horts d'aquella zona.

Bibliografia

CAPDEVILA PLANS, Jaume (1997). Quaderns de la Guíxola, núm. 5 (gener de 1997), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola, p. 13.
Diputació de Barcelona; BERRY SAR, S.L. (2010). Pla especial de catalogació de masies i cases rural en sòl no urbanitzable. Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola (núm. 012).

FARGAS MORERA, Fèlix (2012). Salelles, 1000 anys de fets i esforç, treball i creixement de la seva parròquia, p. 28, 99.

FERRER ALÒS, Llorenç (2001). Tot per a tots. El Celler Cooperatiu de Salelles. 75 anys (1926 – 2001). Celler Cooperatiu de Salelles, Manresa, p. 6.

